

tro s. Polidoro Chiveto¹⁾ per occasione di semplice contrasto e pugni tra loro dadi instando che non si progredisce più altre e tanto in sto annotarsi ecc.

† Giacomo Chrisoplevri²⁾ fui presente.

† Demetrio Logotteti³⁾ fui presente.

[Μετάφρασις ὑπὸ Λ. Χ. Ζώη].

† Εἰς δόξαν Θεοῦ. 1663 τῇ 2 Φεβρουαρίου. Ἐνεφανίσθη ὁ κύριος Ἰωάννης Νίκλος ποτὲ Μιχαὴλ ἀπὸ τὸ Μπράτσο τῆς Μάνης, ὁ ὁποῖος παντοιοτρόπως παραιτεῖται τῆς ἐγκλήσεως (καταγγελίας), ἥτοι ἀγωγῆς, τῆς ὑπ' αὐτοῦ ὑποβληθείσης πρὸς τὸ Δικαστήριον κατὰ τοῦ κ. Πολυδώρου Κυβετοῦ, ἔνεκα ἀμφιγνομίας καὶ χειροδικίας ἐναντίον ἀλλήλων, ζητῶν νὰ μὴ προχωρήσῃ περαιτέρω. Καὶ ταῦτα ζητεῖ νὰ σημειωθῶσι κλπ.

† Ἰάκωβος Χρυσοπλεύρης παρὼν

† Δημήτριος Λογοθέτης παρὼν.

4.

Μίσθωσις ἐργασίας τῆς 24 Ἀπριλίου 1663. Νοτάριος Β. Μπονσινιόρ (Β:6λ. 44 σ. 38).

† 1663 Ἀπριλίου 24. Τὴν σήμερον ὁ παρὼν κύρ Λίας Νίκλος Μανιάτης ἀπὸ χωρίο Πουλαριούς⁴⁾ τοῦ π(ο)τ(ε) Γιώργου, ὁ ὁποῖος ἐσυνιβάστη μὲ τὸν πα-

¹⁾ *Polidoro Chiveto*. Οἰκογένεια Κο(ι)βωτοῦ ἀπαντᾷ τῷ 1505 εἰς χωρίον Μαχαιράδων. Κυβετὸς δὲ εὐρίσκεται ἐγγεγραμμένος εἰς τὴν χρυσὴν βίβλον τῷ 1748. Ἐκ τοῦ οἴκου τούτου τινὲς ὑπηρέτησαν καὶ ὡς συμβολαιογράφοι.

²⁾ *Giacomo Chrisoplevri*. Χρυσοπλεύρης ὡς οἰκογ. ἐπίθετον ἐν Ἑπτανήσῳ μαρτυρεῖται τῷ 1684, ἐν δὲ τῇ Ζακύνθῳ τῷ 1523. Βλ. Π. ΧΙΩΤΗ, ἐνθ' ἄνωτ. 3. σ. 959, 960. *Πέτρος κόμ. Χρυσοπλεύρης*, πρῦτανις Ζακύνθου ἀναφέρεται τῷ 1802. Βλ. Λ. Χ. ΖΩΗ, Ἑπειρωτικά καὶ σελίδες: Ἑπειρωτικά Χρονικά 5 (1930) σ. 50, ὡς καὶ ναὸς Ἅγιος Νικόλαος τοῦ Χρυσοπλεύρη. – Βλ. Κ. ΣΑΘΑ, Τὸ ἐν Ζακύνθῳ ἀρχοντολόγιον καὶ οἱ Ποπολάροι σ. 39.

³⁾ *Demetrio Logotteti*. Ἡ οἰκογένεια Λογοθέτη ἐγκατεστάθη εἰς τὴν νῆσον μετὰ τὴν Ἀλωσην. Πρῶτος μνημονεύεται ὁ ἱερεὺς Στέφανος (1462) λαβὼν τῷ 1475 ὡς τιμάριον τὴν ἐκκλησίαν τῆς Θεοτόκου εἰς Ξηροκάστελλον μετὰ τῆς περιουσίας αὐτῆς. Ναὸς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῶν Λογοθετῶν πρὸς Ν. τῆς πόλεως μαρτυρεῖται ἀπὸ τοῦ 1534, αἱ δὲ τοιχογραφίαι τῶν ἁγίων αὐτοῦ εἰς φυσικὸν μέγεθος ἐγένοντο ὑπὸ τῶν ἐκ Ναυπλίου ἀδελφῶν Γεωργίου καὶ Δημητρίου Μόσχων. Βλ. Λ. Χ. ΖΩΗ, *Λεξικὸν* σ. 333, 526–528. Ἀπόφασιν περὶ τῆς οἰκογ. Λ. τοῦ ἀνωτάτου Συμβουλίου τῆς Βενετίας (1703), βλ. Κ. ΚΑΙΡΟΦΥΛΛ, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 127, 128. Εἰς τὴν οἰκογένειαν ταύτην παρεχωρήθη ὑπὸ τῆς Βενετίας ὁλόκληρον τὸ χωρίον Ἀροῦσα εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Πατρῶν. *Αὐτόθι* σ. 134.

⁴⁾ *Πουλαριούς*. Πρόκειται περὶ τοῦ χωρίου τοῦ τ. δ. Μέσσης *Μπουλαριῶν* (Ἄνω καὶ Κάτω). Εἰς τὸ ἐν ἔτει 1618 ὑποβληθὲν ὑπόμνημα τῶν Μανιατῶν πρὸς τὸν Δοῦκα τοῦ Νεβέρ, τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ στατιστικὴ τῶν δυναμένων νὰ φέρουν ὅπλα Μανιατῶν, ἀναγράφονται

ρόντα ἐτζελεντίσσιμο σ(ι)ν(ιὸρ) Τζιόρτζιο Μακρυνικόλα¹⁾ νὰν τοῦ δουλέψη διὰ κοπέλλι τῆς ρόγας χρόνον ἕναν ἐρχόμενον, ἀρχινῶντας ὁ καιρὸς ἀπὸ τὰς 27 τοῦ Μαρτίου, τοῦ πρώτου ἀπερασμένου, δουλεύοντας τιμημένα καὶ ἐμπιστεμένα, ὡς καθὼς εἶναι τὰ ὄμπλιγα τῶν δουλεπτάδων εἰσὲ εἴ τι δουλειὰ ἤθελε τότε διορθῶναι, τόσο μέσα ὥσάν καὶ ὄξω²⁾ καὶ διὰ κόπον του νὰν τοῦ δώσῃ διὰ τὴν ἄνωθεν χρονιὰ ριάλια ἔντεκα καὶ μία μοῦδα ροῦχα πάννινα καὶ ἕνα πονκάμισο καὶ ἕνα καμπέλλο σκλαβούνικο, ἕνα ζευγάρι σκαλτζούνια πάννινα καὶ τὰ ὅσα τζαρούχια χαλάσει. Ἀκόντο στὴν ἄνωθεν σοῦμμα τοῦ ἔδωσε τοῦ αὐτοῦ Νίκλου ριάλια, ἡγουν ἐξώδιασε διὰ κόντο ἐδικό του πλέον σοῦμμα διὰ τὸν ναῦλον του, ἐξοδίαν τοῦ φαγειοῦ του καὶ ἄλλο πὺν ἡμπορσάρισε στὸ Λαζαρέττο³⁾ τοῦ Βαρδιάνου, τὰ ὅποια ὅλα νὰ τὰ μπονιφικάρῃ ἀπάνου εἰς τὴν ἄνωθεν σοῦμμα, ὅπου ὁ αὐτὸς σ(ι)ν(ιὸρ) Μακρυνικόλας ἐξώδιασε διὰ τὸν αὐτὸν καὶ τὸ ρέστο νὰν τοῦ τὸ κοντάρη σώνοντας ὁ καιρὸς του μὲ τοιοῦτον τρόπον ὅτι, ἂν τοῦ δώσουν πρᾶγμα ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ τὸ χάσῃ, ὀββέρο τὸ κλέψῃ ἢ σκοτώσῃ τὸ ζῶο ν' ἀνταποκρένεται τοῦ ἀφεντός του, ὁμοίως καὶ ἂν φύγῃ δίχως νὰ σταθῇ νὰ σώσῃ τὸν καιρόν του, νὰ μὴν τοῦ δίδῃ τίποτις, μόνον νὰ χάνῃ τὸν κόπον του, δίχως νὰ ἡμπορῇ νὰ πρετεντέρῃ τίποτις ἄλλο καὶ ἔπειτα νὰ κορρισποντέρῃ καὶ κάθε ντάννα, ἐξοδα καὶ ἰντερέσσε. Ἐτζί ἀλικόντρο καὶ ὁ ἄνωθες σ(ι)ν(ιὸρ) Μακρυνικόλας, ἂν ἤθελε τότε διώξῃ δίχως αἰτίαν λεγκίτιμα νὰν τοῦ ἀποκρίνεται τὴν δούλεψιν, ὅπου ἤθελε ἔχει δουλεμένη καὶ κορρισποντέρῃ του κάθε ντάννα καὶ ἰντερέσσε.

πλὴν τῶν ἄλλων χωρίων ὡς κατοικοῦμενοι ὑπὸ Νικλιάνων καὶ οἱ Μπουλαριοί: *Arapo Mularion Nicliani* 40. Βλ. Δ. Β. ΒΑΓΙΑΚΑΚΟΥ, Συμβολὴ εἰς τὰ περὶ Νίκλων - Νικλιάνων τῆς Μάνης. *Ἀθηνᾶ* 53 (1949) σ. 167. Ὁ Μ. VASMER, *Die Slaven in Griechenland*, Berlin 1941 σ. 170, ἐθεώρησε τὸ ὄνομα τοῦτο ὡς Σλαβικόν. Τὴν γνώμην ταύτην ἀναιρεῖ ὁ Δ. ΓΕΩΡΓΑΚΑΣ, *Beiträge zur Deutung als slavisch erklärten Ortsnamen*, ἐν *Byz. Zeitschrift* XLI 2 σ. 369, θεωρῶν ὅτι τὸ ὄνομα παράγεται ἐκ τοῦ μεσαιωνικοῦ ἐμβολάριος. Πρβ. Φ. ΚΟΥΚΟΥΛΕΝ, *Μπολιάρις*, *ΕΕΒΣ* 3(1926) 333 - 334.

¹⁾ Μακρυνικόλα. Οἶκογ. ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς Ζακύνθου.

²⁾ μέσα ὥσάν καὶ ὄξω = ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς πόλεως (ἢ τοῦ χωρίου).

³⁾ Λαζαρέττο (Lazzaretto). Λοιμοκαθαρτήριον κείμενον εἰς θέσιν *Κῆποι* καὶ ἀλλαχοῦ. Ἡ Ζάκυνθος πολλάκις προσεβλήθη ὑπὸ λοιμοῦ ἰδίως κατὰ τὰ ἔτη 1617, ὅτε ἐκτίσθη ὁ ναὸς τῶν Ἀγίων Πάντων ἐν τῇ πόλει, καὶ 1645, ὅτε ἐκτίσθη ὁ ναὸς τῶν Ἀγίων Τεσσαράκοντα. Ἡ ἀνάγκη ἐπομένως ὅπως προφυλάσσεται ἡ νῆσος ἡγάγε τὴν Ἑνετικὴν Κυβέρνησιν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ ἰδρύσῃ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς πόλεως Λοιμοκαθαρτήριον, εἰς τὸ ὅποιον ἀπεστέλλοντο πρὸς κάθαρσιν τὰ ἐξ ὑλόπτων μερῶν προσεγγίζοντα πλοῖα, πάντοτε δὲ τὰ καταπλέοντα ἐξ Ἀνατολῶν. Πλείονα βλ. Α. Χ. ΖΩΗ, *Λεξικόν* ἐν λ. σ. 533 - 535. Σ. ΔΕΒΙΑΖΗ, *Διήγησις περὶ τῆς πανούκλας τῆς Ζακύνθου* 1728. *Κυψέλη* 3 (1886) σ. 280 - 283 καὶ ἔξ. Α. Χ. ΖΩΗ, Ἡ πανούκλα ἐν Ζακύνθῳ. *Μοῦσαι* 1921 φύλλ. 668 σ. 1 - 2. Κ. ΚΑΙΡΟΦΥΛΑ, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 297 - 310.

Καὶ οὕτως ἐσυμφώνησαν εἰσὲ ὑπόσχεσις τὰ καλὰ τοὺς ρειζιπροκαμέντε διὰ τὸ μαντενιμέντο, ὥς ἄνωθεν εἶπαμεν καὶ τὰ ἐξῆς ὑπὸ μαρτυρίας.

† πιέρος ὁ ἡρακλειώτης ¹⁾ μαρτυρῶ τὰ ἄνωθε

† ἀντρίας σεμπρικός ²⁾ μαρτυρῶ τὰ ἄνωθε

† Τζόρτζης μακρυνικόλας μαρτυρῶ τὰ ἄνωθε καὶ βεβαιώνω ὥς ἄνωθε.

5.

Δόσις ἀντὶ καταβολῆς τῆς 8 Ἰουνίου 1663. Νοτάριος Β. Μπονσινιόρ (Βιβλ. 44 σ. 142).

† 1663 Ἰουνίου 8 στὸν Αἰγιαλὸν τῆς πόλεως Ζακύνθου. Τὴν σήμερον <παρὼν> σωματικῶς ὁ μ(ισσέ)ρ Ἀντώνιος Κοσμᾶς λεγόμενος Γερακάρις ³⁾ τοῦ Μιχαλάκι ἀπὸ τὴν Μάνη, ὁ ὁποῖος ἐπειδὴ καὶ νὰ ἐπερίλαβε ἀπὸ τοὺς παρόντας

¹⁾ ἡρακλειώτης. Ἡ οἰκογ. Ἡρ. ἐνεγράφη μεταξὺ τῶν εὐγενῶν. Ἡρ. Νικόλαος μνημονεύεται ὥς εἷς τῶν σωματαρχῶν Ζακύνθου, οἵτινες κατὰ τὸν Ρωσσοτουρκικὸν πόλεμον (1679) μεταβάντες εἰς Ἡλίδας ἀπετέφρωσαν κώμας καὶ ἀγροὺς τῶν ἐκεῖ Τούρκων, ἐκυρίευσαν τὸν Πύργον καὶ τὴν Γαστουνὴν καὶ ἐγκατέστησαν ἀρχάς. Βλ. Π. ΧΙΩΤΗ, ἐνθ' ἄνωτ. Γ' σ. 463. Ἡ Εὐθύμιος ἱερομόναχος διακρινόμενος ἐπὶ παιδείᾳ ὑπῆρξεν ἐφημέριος τοῦ ναοῦ τῶν Ἀγίων Τεσσαράκοντα, ἀλλ' ἐν ἔτει 1658 «θέλων νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ νὰ μεταστῇ καὶ ζήσῃ εἰς Ἱεροσόλυμα, παρήτησε τὴν ἐφημερίαν καὶ ἀπεδήμησεν». Βλ. Ν. ΚΑΤΡΑΜΗ, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 348 - 349.

²⁾ σεμπρικός. Ὡς οἰκογ. ἐπίθ. ἐν Ζακ. ἀπαντᾷ ἀπὸ τοῦ 1483. Βλ. Π. ΧΙΩΤΗ, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 959. Ἐν Αἰτωλίᾳ σεμπρικός εἶναι ὁ καλλιμεργῶν τοὺς ἀγροὺς τοῦ διὰ τοῦ βοῦς ἄλλου κατόπιν κοινῆς συμφωνίας.

³⁾ Ἀντώνιος Κοσμᾶς λεγόμενος Γερακάρις. Ἡ οἰκογ. Κοσμᾶ ἐκ τῶν εὐγενῶν τῆς Ζακύνθου εὐρίσκεται ἐγγεγραμμένη ἐν τῇ χρυσοβίβλῳ. Αὕτη ἦτο ἀπὸ τὰς παλαιότερας καὶ ἰσχυρότερας οἰκογενείας τῆς Μάνης. Εἰς συνεννοήσεις μὲ τὸν Δοῦκα τοῦ Νεβέρ μαρτυροῦνται μεταξὺ τῶν προυχόντων τῆς Μάνης οἱ Ἀνδρέας, Νικόλαος, καὶ Καλαπόθος, Κατελᾶνος καὶ Παρταλέος (1612) καὶ Μιχαλάκις Κοσμᾶς μὲ τὴν γενιά του καὶ τὸ χωρίον του (1618). Βλ. Α. ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 54, 61. Ἡ οἰκογ. αὕτη κατήγετο ἐκ τοῦ χωρίου Βάθεια τῆς Μέσας Μάνης καὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1565, μαρτυρεῖται ἐγκατεστημένη εἰς Ζάκυνθον. Βλ. Α. Χ. ΖΩΗ, Ἐγγραφα τοῦ 16ου αἰῶνος ἐκ τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου Ζακύνθου, *Byz. Neogr. Jahr.* 13 (1937) σ. λβ' - λγ'. Μέλη τῆς οἰκογενείας ταύτης κατέφυγον καὶ εἰς τὰ Κύθηρα. Πρβ. Π. ΚΑΛΟΝΑΡΟΝ, Μεγάλη Ἑλλάς, Ἀθήναι 1944 σ. 128 σημ. 3.

Τὸ παρωνύμιον Γερακάρις δηλοῖ τὸν ἀσχολούμενον μὲ τὴν διατροφήν ἱεράκων χάριν κυνηγίου, κατήντησε δὲ μετὰ ταῦτα ὄνομα καὶ ἐπώνυμον. Πλὴν τοῦ γνωστοῦ πειρατοῦ Λυμπεράκη Γερακάρι ἔχομεν ἐν Μάνῃ ἐκ χειρογράφου τοῦ 18 αἰῶνος καὶ τὰ Γερακαράκις Δικαῖος, Γερακαρίτζα Σταμάτα, Κουτσογιαννάκις Γερακάρις, Τσιγκουνάκις Γερακάρις Βλ. Ν. Ἑλληνομν. 14 (1917) σ. 61, 64, 69. Καὶ σήμερον ἐν Μάνῃ ἀπαντοῦν τὰ ὄνόμ. Γερακάρις - Γερακαριά, Γερακαράκος καὶ τοπων. Γερακαρεῖνα, ἢ. Ἐν Ζακύνθῳ οἰκογ. Γ. ἀπαντᾷ ἀπὸ τῆς 15 ἑκατοντ. καὶ τοπων. αὐτόθι Γερακαρεῖο, περὶ οὗ πλείονα βλ. Δ. ΓΕΩΡΓΑΚΑ, Τοπωνυμικά, *Λαογραφία* 12 (1939) σ. 189 - 192. Ἐν Ζακύνθῳ ἀναφέρεται ὅτι ὁ Γερακάρις εἶναι ὁ φυτεύσας τῷ 1520 σταφίδα. Οὗτος σημειώνει «πρῶτος φυτεύω εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἀγίας Τριάδος καὶ τῆς Θεοτόκου Μαρίας καὶ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου σταφίδα ἀπὸ κλήματα, ἅτινα μοῦ ἔστειλαν ἀπὸ τὸν Μοριά». Βλ. Σ. ΔΕΒΙΑΖΗ, *Παροισσός*, 16 (1893) σ. 307.

